

NVO EKVIVALENT

Na putu do zaposlenja

www.nvoekvivalent.me

Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom je najvažniji međunarodni, pravno obavezujući dokument u oblasti ljudskih prava. Prema Konvenciji „*Diskriminacija po osnovu invalidnosti znači svako pravljenje razlike, isključivanje ili ograničavanje po osnovu invalidnosti čiji cilj ili posljedica jeste ograničavanje ili poništavanje priznanja, uživanja ili sprovođenja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda u oblastima politike, ekonomije, socijalnih, kulturnih, građanskih prava i bilo kojoj drugoj oblasti.*

Dakle, diskriminacija po osnovu invaliditeta upravo i jeste nesprovođenje mjera koje omogućavaju puno uživanje ljudskih prava i osnovnih sloboda od strane OSI.

Sintagma „na ravnopravnoj osnovi sa drugima“, koja se po prvi put u međunarodnom korpusu ljudskih prava koristi u Konvenciji, nije samo ograničena na definiciju diskriminacije po osnovu invaliditeta, već prožima gotovo sve članove Konvencije, uključujući i član 27 koji garantuje pravo OSI na rad i zapošljavanje.

Konvencijom se takođe propisuje dužnost država potpisnica da priznaju pravo OSI na rad, na osnovu jednakosti sa drugima. Pravo OSI na rad u smislu Konvencije obuhvata „*mogućnost da zarađuju za život obavljajući posao koji su slobodno odabrali, ili prihvatili na tržištu rada i u radnom okruženju, koji su otvoreni, inkluzivni i pristupačni za osobe sa invaliditetom.*

Ustav Crne Gore propisuje obim prava na rad, te ono u Crnoj Gori obuhvata: slobodan izbor zanimanja i zapošljavanja, pravične i humane uslove rada i zaštitu za vrijeme nezaposlenosti. Ustav, takođe, osobama s invaliditetom garantuje posebnu zaštitu na radu.

Zakon o zabrani diskriminacije, između ostalog, zabranjuje segregaciju, diskriminaciju u oblasti rada i zapošljavanja, kao i diskriminaciju osoba s invaliditetom. Segregacija po ovom zakonu predstavlja „*svaki akt, radnju ili propuštanje da se izvrši radnja, kojima se vrši prisilno ili sistemsko razdvajanje ili razlikovanje lica*“ zbog njihovog ličnog svojstva.

Diskriminacija po osnovu invaliditeta u oblasti rada i zapošljavanja postoji kada se prema određenoj OSI ili grupi OSI, postupa drugačije u odnosu na osobe bez invaliditeta, samo zbog njihovog invaliditeta, osim u slučajevima kada drugačije postupanje za cilj ima izjednačavanje mogućnosti (startnih pozicija) OSI, koje su zbog svog invaliditeta sistemski uskraćivane za jednak položaj u ovoj oblasti.

Zakon o radu zabranjuje neposrednu i posrednu diskriminaciju lica koja traže zaposlenje, zaposlenih lica i lica s invaliditetom po osnovu invaliditeta. Zakonom je tačno naveden obim zabrane diskriminacije, te se navodi da je ona zabranjena u odnosu na: „*uslove zapošljavanja i izbor kandidata za obavljanje određenog posla*“, „*uslove rada i prava iz radnog odnosa*“, „*obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje*“, „*napredovanje na poslu*“ i „*otkaz ugovora o radu*“.

Cilj Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom je

stvaranje uslova za povećanje zaposlenosti OSI i njihovo ravnopravno učešće na tržištu rada, uz otklanjanje barijera i stvaranje jednakih mogućnosti. U tom smislu se ovim Zakonom propisuju „*način i postupak ostvarivanja prava na profesionalnu rehabilitaciju lica sa invaliditetom, mjere i podsticaji za njihovo zapošljavanje, način finansiranja i druga pitanja od značaja za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom*“.

Ovim Zakonom se OSI garantuju prava na: profesionalnu rehabilitaciju, godišnji odmor u trajanju od najmanje 26 radnih dana, ograničenje raspoređivanja na rad van mjesta prebivališta ili boravišta i otkazni rok u trajanju od najmanje 30 dana. Pravo OSI na profesionalnu rehabilitaciju obuhvata: savjetovanje, podsticanje i motivisanje OSI na aktivno traženje zaposlenja; utvrđivanje preostale radne sposobnosti; pomoć u prihvatanju vlastite invalidnosti i upoznavanje sa mogućnostima uključivanja u osposobljavanje i rad; pomoć prilikom izbora odgovarajućih profesionalnih ciljeva; razvijanje socijalnih spretnosti i vještina; pomoć prilikom traženja odgovarajućeg radnog mjesta; analizu konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja OSI; izradu plana prilagođavanja radnog mjesta i radnog okruženja za OSI; izradu plana potrebne opreme i sredstava za rad za OSI; osposobljavanje za rad na konkretnom radnom mjestu; praćenje i stručnu pomoć prilikom osposobljavanja i obrazovanja; praćenje OSI na radnom mjestu, nakon zaposlenja; evaluaciju uspješnosti procesa rehabilitacije za pojedine OSI i ocjenjivanje radnih rezultata zaposlenih OSI.

Za podsticanje zapošljavanja OSI se propisuje više vrsta subvencija za poslodavce, OSI koje vode sopstveni biznis i posebne organizacije za zapošljavanje OSI (radni centar, zaštitna radionica i zaštitni pogon).

Subvencije za poslodavce obuhvataju:

„bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom“; „kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom“; „učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom“ i „subvencije zarade lica sa invaliditetom koje zaposli“. Osim navedenih subvencija, OSI koje vode sopstveni biznis (OSI koje se samozaposle, koje obavljaju samostalnu djelatnost ili osnuju privredno društvo, koje se zaposle u porodičnom domaćinstvu i obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino, glavno ili dopunsko zanimanje) i posebne organizacije za zapošljavanje OSI imaju pravo i na oslobađanje od plaćanja poreza na dobit, srazmjerno broju zaposlenih OSI u ukupnom broju zaposlenih.

- Polimska 42 ,
84300 Berane, Crna Gora
- +382 68 339 822
- sjeverna.zemlja@gmail.com
- www.sjevernazemlja.me

NVO EKVIVALENT

- Ul. Baku bb, Lamela 3
81000 Podgorica, Crna Gora
- +382 69 385 977
- nvoekvivalent@gmail.com
- www.nvoekvivalent.me

This project was funded through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

***

Ovaj projekat je finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.